การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ

Development of Law on Conservation Management of National Park

นพดล ธีระวงศ์ภิญโญ[1*] และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์[2]

Noppadon Theerawongpinyo[1*], and Sunee Mallikamarl[2]

Received: 12 January 2022

Revised: 20 February 2022

Accepted: 10 March 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ และกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การจัดการอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 ในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดการปัญหาการบุกรุก ปัญหาขยะและน้ำเสียได้ ส่งผลให้อุทยานแห่งชาติได้รับผลกระทบต่อระบบนิเวศ ดังนั้นการวิจัยนี้ได้จัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยมีโครงสร้างกฎหมายที่ปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วยคำนิยาม อำนาจหน้าที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติในการกำหนดนโยบายในการจัดการอุทยานแห่งชาติ การจัดการบุกรุก การจัดการขยะและน้ำเสียตลอดจนการกำหนดพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติเพื่อการจัดการขยะและน้ำเสีย การจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ และบทกำหนดโทษ การวิจัยเสนอแนะให้มีการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ จากการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อการใช้บังคับ ตามโครงสร้างกฎหมายจากการวิจัยนี้

คำสำคัญ: อุทยานแห่งชาติ การจัดการอุทยานแห่งชาติ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การพัฒนากฎหมาย

---

[1] นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

[1] Ph.D. student, School of Law, Sripatum University

[2] ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

[2] Professor Dr., School of Law, Sripatum University

[*] Corresponding e-mail: boy-2524@windowslive.com

Abstract

The objective of this research is to amend and add the provisions of the law on conservation and management of national parks. The research method used in data collection and analysis is qualitative research. It consists of Documentary research; In- depth interview; Participatory Design, Co - Design; and Hearing. The result of research showed that the existing national park management is not able to fix the problem of encroachment, waste and wastewater, which affect the ecosystem in national park. Therefore, the National Park Act B.E. 2562 shall be amended with the legal structure consisting of Definitions, Powers and duties of the National Park Committee, National Park Management and Penalties. The research suggests that the National Parks Act B.E. 2562 (2019), Section 4, Section 16 (1) shall be amended and Title 1/1 - National Park Management - Sections 25/1 to Section 25/13, and the penalties under Section 46/1 and Section 46/2 shall be added as per the legal structure derived from this research.

Keyword: national park, national park management, law amendment

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรม ที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ หรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน การเป็นประเทศที่มีพื้นที่ราบลุ่ม ที่มีทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติทางบก และใต้น้ำ ประกอบกับการไม่มีปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงจึงทำให้เป็นประเทศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติโดยเฉพาะการใช้ความอุดมสมบูรณ์และทรัพยากรธรรมชาติจึงมีการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศไปเป็นจุดขายสำหรับการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดให้มีพื้นที่ที่เรียกว่าอุทยานแห่งชาติทางบกและทางน้ำ จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับใช้เป็นที่ท่องเที่ยว แต่ที่เป็นปัญหาก็คือการมีอุทยานแห่งชาติก็หมายความว่าทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติจะต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกทำลายหรือทำให้ลดน้อยลงไปจึงจะเป็นพื้นที่ที่

ใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ที่กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นแนวคิดและหลักการสำคัญของการมีกฎหมายคุ้มครองอุทยานแห่งชาติ คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยมีหลักการคือ การคุ้มครองและการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีการจัดการในการคุ้มครอง บำรุง ดูแล รักษา และการบริหารจัดการอุทยานระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ดังกล่าวให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนโดยมีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีอำนาจหน้าที่ดูแลพื้นที่ดังกล่าว แต่ถึงกระนั้นก็ตามแม้จะมีกฎหมายใช้บังคับเพื่อคงรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์และความสวยงามของธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติมากขึ้นทั้งที่มีลักษณะแบบไปวันเดียวแล้วกลับและแบบพักแรมส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของอุทยานแห่งชาติในด้านต่าง ๆ เช่น การบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสร้างที่พักและทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว ขยะมูลฝอย ที่มาจากนักท่องเที่ยว และน้ำเสียจากที่พักและร้านอาหารที่เปิดบริการนักท่องเที่ยว ที่ไม่มีกระบวนการบำบัดก่อนปล่อยน้ำเสียงลงสู่ธรรมชาติ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ เกิดสีและกลิ่นที่น่ารังเกียจไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคบริโภคได้ เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทั้งในน้ำและบริเวณใกล้เคียง ทำให้เสียความสมดุลทางธรรมชาติ เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันจะมีกฎหมายเฉพาะในการจัดการกับปัญหาขยะได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 เป็นต้น

ปัญหาน้ำเสีย ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ส่วนปัญหาการบุกรุกมีกฎหมายพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และกฎหมายอาญาเป็นต้น แต่กฎหมายดังกล่าวข้างต้นไม่อาจใช้แก้ไขปัญหานี้ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ เนื่องจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติอยู่ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีเพียงหมวดว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ การคุ้มครอง บำรุงรักษา รักษาอุทยานแห่งชาติ หมวด วนอุทยานแห่งชาติ หมวดค่าบริการ และหมวดกำหนดโทษ แต่ไม่มีหมวดว่าด้วยการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นการเฉพาะจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการที่แท้จริง จึงส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์ตามความหมายใน 2 ด้านคือการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาให้เป็นที่ท่องเที่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ หากไม่มีการใช้วิธีการจัดการที่เหมาะสมโดยการมีมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการแล้วสิ่งที่เคยมีอยู่ในอุทยานแห่งชาติก็มีแนวโน้มว่าจะถูกกระทบและถูกทำลาย ลงไปจนกระทั่งความเป็นอุทยานแห่งชาติตามหลักการนั้น ๆ ก็จะหมดสิ้นไป

จากสภาวการณ์การจัดการอุทยานแห่งชาติในปัญหาการบุกรุก การจัดการขยะและน้ำเสีย ดังกล่าวทำให้การวิจัยมีแนวคิดในการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ เพื่อสร้างรูปแบบและกระบวนการวิธีการจัดการปัญหาการบุกรุก ขยะและน้ำเสียให้มีระบบและกระบวนการที่ชัดเจนซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์ตามนัยของการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์ควบคู่กันซึ่งแนวคิดการจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักการจัดการสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวิจัยคือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอุทยานแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการอุทยานแห่งชาติในปัญหาการบุกรุก ขยะและน้ำเสีย โดยมีกลไกในการจัดการและกระบวนการที่ชัดเจนนำไปสู่การจัดการอุทยานแห่งชาติที่มีการอนุรักษ์ตามนัยของการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์ควบคู่กันซึ่งแนวคิดการจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักการจัดการสิ่งแวดล้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) กำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยการนำหลักการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักการอนุรักษ์ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการจำกัดสิทธิของประชาชน ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 1992 (Convention on Biological Diversity,1992) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยอุทยานและพื้นที่คุ้มครองทางมรดก (ASEAN Declaration on Heritage Parks and Reserves) กฎหมายต่างประเทศ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และกฎหมายของไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารอื่น คือ หนังสือ ตำรา วิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยตรงประชากรผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มีอำนาจตัดสินใจ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ นักวิชาการ ประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้ร่วมกันออกแบบตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันประเด็นที่เป็นโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบที่จะจัดทำและ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ โดยกำหนดประชากรที่เข้าร่วมทำการออกแบบ (Co-Design) คือ ประชากรจาก เจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และประชาชน รวม 16 คน ให้ร่วมกันหารือและอภิปรายผลการหารือในการงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ โดยแบ่งประชากรเป็นกลุ่มเฉพาะ 4กลุ่ม และ ประชากรกลุ่มผสม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้ คำตอบที่ได้มาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560)

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ แล้วจะได้ร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่จะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากประชากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดไว้ 30 คน เพื่อนำข้อวิพากษ์และข้อแนะนำไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุงคำตอบเพื่อให้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์สำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบโดยมีการตรวจสอบความสอดคล้องของร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 ตรวจสอบความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) และตรวจสอบความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้ง 9 ด้าน 1) ต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 2) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) 3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 4) ต้องเป็นการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน 5) ต้องไม่ใช้ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนหรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ 6) ต้องไม่ใช้ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น 7) หากจะให้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้

เท่าที่จำเป็น 8) ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ว่า การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือเป็นกรณีไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และ 9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดแล้ว

ผลการวิจัย

สำหรับกฎหมายที่คุ้มครองอุทยานแห่งชาติในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ แต่ก็พบว่าไม่มีบทบัญญัติให้จัดการกับปัญหาการบุกรุก ปัญหาขยะ และปัญหาน้ำเสีย ที่มีอยู่อย่างชัดเจนและเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพิทักษ์รักษาอุทยานแห่งชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นหลักการที่ใช้หลักการจัดการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการคุ้มครองทรัพยากร-ธรรมชาติ จึงนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขพระราช-บัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ให้มีบทบัญญัติในการจัดการกับปัญหาอุทยานแห่งชาติทั้ง 3 ปัญหา คือ ปัญหาการบุกรุก ปัญหาขยะ และปัญหาน้ำเสีย โดยการจัดทำเป็นกฎหมายในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในประเด็นที่จะเป็นโครงสร้างของบทบัญญัติในการจัดการกับปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติ การจัดการขยะ และน้ำเสียในอุทยานแห่งชาติ

การวิจัยได้ข้อสรุปเป็นสาระสำคัญของโครงสร้างการพัฒนากฎหมายเพื่อจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติที่มีโครงสร้างกฎหมาย ประกอบด้วย 19 มาตรา แยกเป็นการปรับปรุงแก้ไข รวม 4 มาตรา เพิ่มเติมบทบัญญัติ 15 มาตรา โดยเพิ่มหมวด 1/1 การจัดการอุทยานแห่งชาติ 13 มาตราและหมวด 6 บทกำหนดโทษ เพิ่มเติมบทบัญญัติ 2 มาตรา ซึ่งประกอบด้วย

การปรับปรุงแก้ไข เพื่อแสดงให้ทราบถึงสาระสำคัญและขอบเขตในการใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัติ และการปรับปรุงวันบังคับใช้ เพื่อให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือผู้ต้องถูกบังคับตามกฎหมายจำเป็นต้องแก้ไขหรือมีเวลาในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เป็นพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงแก้ไข และบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อให้มีการกำหนดนโยบายการจัดการการบุกรุก การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย และการกำหนดพื้นที่สำหรับการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเสียของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติให้มีความชัดเจนมากขึ้น

การเพิ่มเติมบทบัญญัติ

คำนิยามคำว่า “การบุกรุกอุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า การเข้าไปในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อทำลายหรือใช้ประโยชน์ การเกษตร ที่พัก ร้านค้า หรือประโยชน์อื่นใดในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ โดยมิได้รับ

อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ “ขยะ” หมายความว่า สิ่งของหรือเศษวัสดุเหลือใช้ หรือสิ่งไม่ต้องการใช้ประโยชน์อีกและต้องการกำจัดทิ้ง “การจัดการขยะ” หมายความว่า การจัดการกับขยะโดยการคัดแยกขยะตามประเภทขยะที่กำหนดไว้ การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์อีก หรือการนำขยะแปลงใช้ใหม่ หรือการลดปริมาณการใช้ประโยชน์ เพื่อให้เหลือสิ่งที่จะทิ้งเป็นขยะจริงเพียงเท่าที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์อื่นใดได้อีก“น้ำเสีย” หมายความว่า น้ำหรือของเหลวที่มีสิ่งสกปรกเจือปนต่าง ๆ ในปริมาณสูงจนกระทั่งเป็นน้ำที่ไม่ต้องการ หรือเป็นที่น่ารังเกียจสำหรับคนทั่วไป เป็นมลพิษที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม อุทยานแห่งชาติ “การจัดการน้ำเสีย” หมายความว่า การนำน้ำเสียมาจัดการโดยการบำบัดให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยออกสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายความว่า การให้ประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติ การจัดการการบุกรุก การจัดการขยะและการจัดการน้ำเสีย และ “ผู้ประกอบการ” หมายความว่า เจ้าของหรือผู้ประกอบธุรกิจ และร้านค้าในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจน

เพิ่มหมวด 1/1 การจัดการอุทยานแห่งชาติขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นแนวทางในการจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติ

การจัดการการบุกรุก

กำหนดภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดบุกรุกอุทยานแห่งชาติ เป็นการกำหนดหน้าที่และข้อห้ามแก่ผู้เข้าใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการสั่งให้รื้อถอนบรรดาสิ่งปลูกสร้างที่บุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในกรณีที่เจ้าของไม่ยอมรื้อถอนภายในกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้จัดการรื้อถอนโดยมีการประเมินมูลค่าทรัพย์ก่อนการรื้อถอน และใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์ โดยเจ้าของจะเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆไม่ได้ และเจ้าของต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการในการรื้อถอนนั้นเพื่อการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสั่งให้รื้อถอนบรรดาสิ่งปลูกสร้างที่บุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การจัดการปัญหาขยะ

กำหนดให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ทิ้งขยะในถุงหรือภาชนะที่อุทยานแห่งชาติ มอบให้ก่อนเข้าท่องเที่ยวหรือพักผ่อนในพื้นที่โดยนักท่องเที่ยวจะต้องจ่ายค่าถุงขยะก่อนเข้าพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และให้ทิ้งขยะที่มีในระหว่างการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลงในถุงขยะที่มอบให้พร้อมต้องนำถุงขยะนั้นคืนเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นจะถูกปรับตามอัตราที่กำหนดโดยประกาศกระทรวง เป็นการกำหนดหน้าที่แก่นักท่องเที่ยวในการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว ให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่คัดแยกขยะตามประเภทขยะที่กำหนดโดยประกาศกระทรวงที่ออกตามมาตรานี้ และค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะให้สถานประกอบการ มีหน้าที่รับผิดชอบจ่ายค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะตามอัตราทีกำหนดในประกาศกระทรวง การกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการคัดแยกขยะตามประเภทขยะ ให้มีการกำหนดพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการฝังกลบ การเผาขยะหรือกำหนดวิธีอื่นใดที่เหมาะสม ให้อุทยานแห่งชาติปฏิบัติ

ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะตามรูปแบบการจัดการขยะที่กำหนดไว้ เป็นการกำหนดหน้าที่แก่อุทยานแห่งชาติในการจัดการขยะ ให้ผู้ประกอบการบริการนำเที่ยว หรือบริการรับและส่งนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องดูแลรับผิดชอบมิให้มีการทิ้งขยะ หรือเศษอาหาร หรือสิ่งปฏิกูลอื่นใดลงในเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อการกำหนดให้ผู้ประกอบการบริการนำเที่ยว มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการจัดการขยะ หรือสิ่งปฏิกูลอื่นในเขตอุทยานแห่งชาติ

การจัดการน้ำเสีย

กำหนดให้อุทยานแห่งชาติ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดให้เป็นหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติในการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ ให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ โดยประกาศกระทรวง เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติ ให้ผู้ประกอบการ มีหน้าที่ จัดทำบ่อเกรอะบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปบำบัดยังระบบบำบัดน้ำเสียที่อุทยานแห่งชาติจัดทำขึ้น โดยต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำสียตามอัตราที่กำหนดโดยประกาศกระทรวง เป็นการกำหนดหน้าที่แก่ผู้ประกอบการในการจัดการน้ำเสียเบื้องต้น และรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่าย

การกำหนดมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการปัญหาในอุทยานแห่งชาติ

กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศในเรื่องนั้น ๆ มีสิทธิได้รับการลดค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะ และการบำบัดน้ำเสียทั้งนี้ตามประกาศกำหนดเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่แก่อุทยานแห่งชาติในการจัดมาตรการส่งเสริมประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมจัดการกับปัญหาของอุทยานแห่งชาติ ให้อุทยานแห่งชาติส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในพื้นที่มีส่วนร่วมในการป้องกันการบุกรุก การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย ให้อุทยานแห่งชาติ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสียการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เพื่อเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติ ตามหลักการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

หมวด 6 บทกำหนดโทษ เพิ่มเติมบทบัญญัติ

กำหนดโทษสำหรับผู้บุกรุกอุทยานแห่งชาติและการกำหนดโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการจัดการขยะและน้ำเสีย

คำตอบจากการวิจัยจึงสรุปว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ จะเป็นกลไกทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการจัดการปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติ การจัดการขยะ และน้ำเสีย เพื่อการอนุรักษ์คุ้มครองอุทยานแห่งชาติและการใช้ประโยชน์ควบคู่กันไป

การอภิปรายผล

หากมีการนำเอากฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติมาตราเป็นกฎหมายในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ จะทำให้การคุ้มครองอุทยานแห่งชาติและการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ ตามกฎหมายในการอนุรักษ์ สงวนรักษาและคุ้มครองให้คงความอุดมสมบูรณ์ไว้ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะให้ใช้ประโยชน์ได้ควบคู่กัน

การพัฒนากฎหมายที่จัดทำขึ้นมานี้จะเป็นต้นแบบของกฎหมายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งฝ่ายนิติบัญญัติสามารถจะนำไปใช้เพื่อการจัดทำเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติได้อันจะทำให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขเพื่อการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์ไว้ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะให้ใช้ประโยชน์ได้ควบคู่กันตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองเฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติ

2. ให้มีการนำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติจากการวิจัยไปตราเป็นกฎหมายตามกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้มีการใช้บังคับ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2556). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2557). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรมหาวิทยาลัย.

จุมพล สายสุนทร. (2550). *กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ทรงธรรม สุขสว่าง. (2561). *ยุทธศาสตร์การจัดการอุทยานแห่งชาติสู่สากล.* กรุงเทพฯ: หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2540). *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม.* กรุงเทพฯ: ศูนย์กฎหมายและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรมหาวิทยาลัย.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : อาทิพาเนีย.

สมศักดิ์ โตรักษา. (2552). *กฎหมายเพื่อคุ้มครองที่ดินของรัฐจากการบุกรุก* (ดุษฎีนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์. (2553). *การป้องกันล่วงหน้า: การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม* (ดุษฎีนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุรพล นิติไกรพจน์. (2546). *ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.